

INFORMILO 11

NOVEMBRO 2006

Kol. 259/22

XX

Enhavo: Esperantista renkontiĝo en Svitavy A. Cseh: Legendo jam dum sia vivo
 Aŭtuna seminario en Skokovy El la kluboj
 Timaloj 3x invitilo
 Komunikado kun surduloj Afero por psikiatro
 El la redakcio Bela okazintaĵo

XX

Esperantista renkontiĝo en Svitavy

Sabate la 7-an de oktobro 2006 la Klubo de amikoj de Esperanto en Svitavy aranĝis tradician renkontiĝon. Partoprenis ĝin 27 gesamideanoj el 11 kluboj. Antaŭtagmeze ili vizitis kun urba historiisto Mgr. Radoslav Fikejz preĝejon de la Sankta Jiljí en loka tombejo. Sinjoro Fikejz rakontis pri ĝia historio. Poste la partoprenantoj vizitis Urban muzeon, kie ili trarigardis ekspozicion pri la vivo de Valentin Oswald Ottendorfer kaj lian bibliotekon. Tie estas ankaŭ libroj el juda sinagogo, kiun faŝistoj detruis dum la Dua mondmilito. La plej malnova libro estas el la dua duono de la 16-a jarcento.

Valentin Oswald Ottendorfer naskiĝis en Svitavy, sed poste li vivis en Usono. Li posedis eldonejon de gazetoj. En Svitavy li konstruis ekzemple hospitalon, bibliotekon, orfejon,

lemejon.

Posttagmeze la partoprenantoj povis legi en nova kroniko de la urbo. La urbo Svitavy ĉijare festas 750 jarojn de sia fondiĝo. Unu el du aŭtoroj de la kroniko estas ĝuste la historiisto Mgr. Fikejz. Samideano Kvido Janik rakontis pri sia vojaĝo tra meza Ameriko. Libuše Dvořáková konatigis la partoprenantojn pri la

programo de konferenco de ĈEA, kiu okazis septembre en České Budějovice. La kluboj tie parolis pri planoj de aranĝoj por la estonta jaro.

Libuše Dvořáková, Svitavy

Andreo Cseh: legendo jam dum sia vivo

Komence de la jero 1920 la katolikan subpastron de la rumana urbo Sibiu vizitis du senditoj de la loka laborista organizo. Ili havis jenan peton: „En nia organizo estas diversaj popolanoj, kiuj parolas germane, hungare aŭ rumane, sed ni ne scias la lingvon unu de la alia. Ni aŭdis, ke vi uzas mondlingvon, kiun komprenas ĉiu.”

Kompreneble, temis pri la deziro lerni Esperanton. Lernolibroj ne estis haveblaj. La petita subpastro, tamen, elturniĝis. Li komencis instrui la diverslingvanojn per simpla konversacio. Naskiĝis tio, kion la esperantistoj konas kiel la „Ĉe-metodon”.

Ĝia aŭtoro estis András Cseh (ĉe). Li tiam estis ŝtatano de Rumanio, sed la rumanan lingvon li neniam lernis. Simile kiel Zamenhof, li devenas el multnacia regiono kaj ne estas facile lin klasifi laŭ nacieco. Sed Transilvanio, kie Cseh kreskis, tradicie estis pli tolerema ol la regiono de Bjalistoko kaj li estis eĉ malpli ol Zamenhof strikte ligebla al unu nacio. La avo estis ĉeĥdevena kaj nomis sin Ĉech (ĉeĥ); pro profesiaj kaŭzoj li translokiĝis de Bohemio al alia angulo en la aŭstra-hungara monarkio, al Transilvanio. Tie kunvivis hungaroj, germanoj kaj rumanoj. La patrino estis hungardevena; hejme oni parolis germane. Kiam Andreo naskiĝis (en 1895), la familia nomo estis jam hungarigita al Cseh.

La junaĝo de Andreo Cseh pasis en tempo de tempestaj ŝanĝoj post la militeksplodo de 1914. Fizike tro malforta por soldatservi, li komencis studi juron en Budapeŝto. Sed du jarojn poste li revenis al sia hejmlandregiono por ekstudii katolikan teologion. La prezento de Ed Borsboom kredigas, ke Andreon logis unuavice la perspektivo, ke kun la profesio de sacerdoto estas ligita ne tro da streĉo. Ĝi certe utilis por havi tempon por Esperanto, kiun li eklemis jam en 1911. La debutan natur-metodan instruadon en Sibiu sekvis la gvidado de kursoj en Cluj kaj la ĉefurbo Bukareŝto. Li ankaŭ vojaĝis eksterlanden, kaj jam en 1924 pensis pri laboro por Esperanto ekster Rumanio. La episkopa superulo, lia granda favoranto, premis al li liberiĝi de la sacerdotaĵo; komenciĝis alispeca „apostolado“, nome vojaĝoj tra eŭropaj landoj, dum kiuj Cseh faris varbajn prelegojn, kutime kun „prov-lecionoj“ de sia metodo. Precipe sukcesaj estis lia partopreno en la Universala Kongreso en Dancigo (1927) kaj la posta prelegvojaĝo tra Svedio. Li sukcesis altiri mirige multajn novajn lernantojn de Esperanto pro unika miksaĵo de talentoj; Laŭ Borsboom, Cseh havis magian ĥarisman, li kvazaŭ lude instruis, sorĉis per anekdotoj kaj kapablis sen streĉo entuziasmigi homojn per / por Esperanto. Li, ne malplej grave, estis bonaspekta viro, kiun precipe junulinoj admiris, eĉ adoris.

Per la biografio de Borsboom ni ekscias multon pri la etoso de la Esperantomovado antaŭ (kaj post) la Dua mondmilito. Okazis konfliktoj; la oficiala movado

emis suspekto lin pro lia troa memstareco. Sed se temas pri populareco inter ordinaraĵojn esperantistojn, la aŭtoro prave metas Cseh kaj Julion Baghy sur la saman ŝtupon. Interesaj estas ankaŭ la karakterizoj de la ĉefaj kunagantoj de Cseh, la ege simpatia geedza paro Julia kaj Jan Isbrücker, la pradisĉiplo Tiberio Morariu, la klera judo Sigismundo Pragano (al kies konvinkipovo ankaŭ la recenzinto dankas sian esperantistiĝon), aŭ tiel malsamaj personoj kiel Lidja Zamenhof, George Alan Connor, Margarete Saxl kaj Jorge de Saldanha Carreira. Kiam Andreo Cseh en 1965 iĝis 70-jara, inter la gastoj de la festa akcepto estis Willem Drees, la eksa ĉefministro de Nederlando, unu el la miloj, kiuj lernis Esperanton en „Ĉe-kurso“.

Andreo Cseh, kiu mortis en 1979, „tiel insiste, trudĉarme elokventis, ke li kreis kvazaŭ hipnozan etoson“, skribas Ed Borsboom. La sama homo montris severan disciplinon: En siaj kursoj li neniam mankis kaj neniam venis tro malfrue. Al lia personeco apartenas ankaŭ, ke li estis unu el la iom senkoloraj „neutrauloj“, kiuj regis la movadon inter du mondmilitoj. Cseh, la „ferianta“ pastro, estis iom maldekstrema. Dekomence li tre kritike rilatis al la nazia reĝimo en Germanio kaj malkaŝe publikigis sian opinion pri ĝia politiko kontraŭ Esperanto. En 1942, meze de la milito, li en la okupita Nederlando kuraĝis organizi sekretan kunvenon por fondi la mondfederalisman Universalan Ligon.

Ed Borsboom estas dankinda pro tiu ĉi biografio pri homo, kiu, kiel formulis la revuo Esperanto en nekrologo, „fariĝis legendo jam dum sia vivo“.

Ulrich Lins (Transprenita el Monato – aŭgusto-septembro 2006)

Aŭtuna seminario

Vere kiel en paradizo pasis la tempo en Skokovy dum la 23-a seminario. Vere veraj entuziasmoj, iuj nur por kelkaj tagoj, ĉar voĉdonado al senato kaj lokaj civitaj deputitaroj malhelpadis al multaj. Tamen ni multe travivis kaj multe laboris. La etoso amika kaj afabla regis dum la tuta tempo. Dum interkonatiĝa vespero ni konatiĝis kun novaj vizaĝoj kaj agrablaj homoj. Nia duontaga ekskurso daŭris nekutime longe, ĉar ni post vizito de la kastelo Sychrov ankoraŭ pasis interese tempon kun falkisto kaj lia rabbirdaro. Ni vidis strigon, kiu teatraĵis por ni, dum kristnasko en televida fabelo „Vřesový trůn“. Por vespermanĝo gastis nin Centro de handikapuloj en nove malfermita eksa infana hospitalo en Mladá Boleslav. Ni jam

en pasinteco ligis kontakton kun tiu ĉi organizo kaj vere estus multe por rakonti, kion ni vidis kaj spertis. Mallumiĝis kaj en lerneja stelobservejo ni povis partopreni prelegon kaj observadon, ĉar la ĉielo estis sennuba kaj ankaŭ ĉirkaŭrigardo al la urbo estis bela.

Instruado okazis en tri grupoj kaj instruantoj estis severaj, sed la suno post tagmanĝo malavare brilis. Antaŭ vespermanĝo oni povis fabriki al si kristnaskajn omamajojn. Sed pli grava programo estis informado pri konferenco de ĈEA kaj UK en Florenco. Ni povis kompari DVD farita de E@i kaj prezentadon de minikurso por neesperantistoj, kiun preparas Mira Vaněk kaj Dáša Chvátalová. Ni diskutis, laŭdis kaj kritikis. La minikurso (50 minutoj) estos prezentita en Praha-Vinohrady en Národní dům (Nacia Domo) la 10-an de novembro je la 14-a horo en kadro de EXPOLINGUA – foiro de la lingvoj.

Pro konstanta ŝanĝo de partoprenantoj ni aranĝis du amuzajn vesperetojn kun malsamaj dignaj programeroj. Estas multe por fari sur esperantista kampo...
(Foto: La partoprenintoj ĉe la kastelo Sychrov)

Jindřiška Drahotová

El la kluboj:

E-rondetoj aŭ kluboj en Ĉeĥa respubliko ne ĉiam posedas propran klubejon. Simile kiel en kanada E-klubo en Vancoubero solvas la situacion klubanoj en la urbo Šumperk — en agrabla kafejo aŭ restoracio.

E-klubanoj en Pardubice kunvenadas ĉiun lundon en la klubejo (loĝoĉambro) de privata domo de E-funkciulinaj. Nun dum vintra periodo ili kunvenadas de la 17 - 18,30 h.

Ili E-konversacias, lernas, tradukas kaj diskutas pri organizaj problemoj.

Timaloj

Dum la milito estis nur malmulte da banejoj kaj ni iradis bani nin en la riveron, kie vivis trutoj kaj ĉefe timaloj. La tuta granda roto de tiuj ĉi fiŝoj trafiosis proksime de ni. Ili fiosis en densa formo kaj kvazaŭ laŭkomande por kelkaj sekundoj elmergis sur la akvosurfacon. Iliaj dorsaj naĝiloj, sunprilumintaj, brilis per ĉiuj koloroj de la ĉielarko. Poste denove kiel laŭ komando ili malaperis sub la akvo.

En mia memoro aperis sceneto, kiam unu nia najbaro kun sia fileto kreis belegan statuaron. Ambaŭ viroj tenante la ŝtonon en la manoj, staris sen movo sur la roko apud la rivero, kie ofte la roto de timaloj aperadis. Ili atendis taŭgan momenton. Kelkfoje la roto aperis, sed kiam la ŝtonoj de tiuj ĉi personoj estis ĵetitaj en la akvon, ili tuj malaperis sub la akvonivelon.

Kiam la fiŝĉasado ne sukcesis, foriri la paĉjo de la rivero kun la manoj kunfiksitaĵoj post la dorso kaj post li ankaŭ lia fileto en la sama pozicio.

Foje mi estis sola ĉe la rivero. Estis malfrua posttagmezo kaj mi iris bani min, kvankam estis tre malvarma akvo. La rivero fluas inter la rokoj en la profunda valo tre dense arbaroza kaj tial eĉ dum la granda varmeĝo ĝi ne povas varmiĝi.

Mi jam staris ĝenerale en la akvo kaj mi subite eksentis, ke en miajn kruojn io ekfrapas. Nekredeble, imagu, la roto de grandaj timaloj per siaj kapoj frapadis miajn kruojn. Ili kvazaŭ ofertis, ke mi kaptu ilin. Sed kiam mi la manojn subakvigis, ili disfuĝis. Kiam mi rektiĝis, ili denove revenis kaj nia ludo daŭrigis. Tiel ni ludis tre longe.

En nuna tempo simila epizodo apenaŭ povas okazi, kiam en niaj riveroj jam ne ekzistas tiom da diversaj fiŝoj, kiam la fiŝkaptistoj arte ilin kultivas.

Kial mi skribas tiun ĉi artikolon? Mi volas montri, ke ni homoj rapidegas senĉese antaŭen por la mono, por la ĝuoj kaj ni ĉesis vidi naturrelecojn, kiujn ni perdas.

Zdeněk Myslivec

Karaj geamikoj de „Movado sen nomo“,

por la ellaboro de la elektronikaj kaj paperaj sloganoj de Movado sen Nomo ni serĉas volontulon, kiu lertas pri grafika laboro kaj kiu havas la tempon por 4-foje jare ellabori la novan levilkarton. Tiel ĉi vi povos kontribui al nia agado! Ankaŭ proponoj por novaj sloganoj ĉiam bonvenas!

Koran dankon!

La MsN-teamo.

3x invitilo

♥ Esperantistoj el urbo Saarbrücken (Germanio) invitas vin al Internacia Festivalo kun Silvestra bufedo en la tagoj 27.12.2006 – 3.1.2007. Riĉa programo, manĝo 3x tage, duŝejo en ĉiu ĉambro. Partoprenkotizo 290 €, post 30.11. 310 € sendu al poŝtĝirkonto 0091856676 (BLZ 54510067) Postbank Ludwigshafen, je nomo H.D.Platz, internacia kodo IBAN: DE 1354510067 0091856676 BIC (SWIFT): PBNKDEFF. Aliĝilon sendu al Hans-Dieter Platz, Postfach 1149, DE-34303 NIEDENSTEIN, rete hdp@internacia-festivalo.de

♥ 8.12. — 10.12. 2006 la 18-a Internacia Kultura Festivalo en Ústí nad Labem omaĝe al 100-jariĝo de Jiří Kořínek kaj Tomáš Pumpr. Informoj: Miroslav Smyčka, Dlouhá 20, 370 11 České Budějovice aŭ vlastimil.novobilsky@atlas.cz

♥ La 29-an de decembro 2006 je la 19-a horo partoprenu Esperantan Silvestrobalon en Česká Třebová en klubo Horbytky. Muziko, danco, donacetoj, bonhumoro. La tuta vespero estos en la stilo „Nia ĉeĥa vilaĝo“. Kotizo 200 Kč (inkluzive du vespermanĝoj). Aliĝu ĝis la 8.12. ĉe Svatopluk Čech, Javorka 980, 560 02 Česká Třebová, tel. 465 532 788.

Moderna metodo de komunikado kun surduloj

En oficejoj atendas aliaj problemoj korpe trafitajn handikapulojn kaj aliaj problemoj surdulojn. Vizito de la unuaj povas finiĝi jam baldaŭ post la eniro, kun la alia grupo oficistoj ne scipovas interparoli.

Per nekutima metodo estis solvita komunikado kun la dualoke menciita grupo en la urba oficejo de Valašské Meziříčí.

En la unuaj dek tagoj de aŭgusto komenciĝis eksperimento pri nereкта gestalingva tradukado. Pri kio konkrete temas? Temas pri projekto destinita por komunikado de oficistoj kun surduloj pere de videokamerao interliganta gestoparolon de surdulo al interpretisto sidanta en Ostrava. Aŭtoro de la projekto, nomata „Projekto por plena vivo“, estas direktoro de lernejo (antaŭ-, baza, meza) por aŭde trafitaj homoj en Valašské Meziříčí.

Pri la principo de la projekto li diras: „Surda kliento eksidas antaŭ la videokamerao kaj per gesta lingvo li sciigas sian postulon al oficisto (institucio). Per interreto la bildo atingas interpretiston, kiu peras la komunikadon inter ambaŭ partioj. La uzo de videokamerao signifas organize, tehnikoj kaj finance pli simplan solvon, ol se oficistoj kaj sanitaristoj devus lerni la gestan lingvon“.

En la projekto kunlaboras, krom aliaj institucioj, ankaŭ laboroficejoj en Vsetín kaj Ostrava, Universitato Ostrava kaj la Ĉeĥa unio de surduloj. Laŭ la informo de urbestara sekretario, oni instalas ĝis nun du kameraojn, ambaŭ en eksperimentaj prezentejoj.

Laŭ intereso eblos plivastigi ĉi servon ankaŭ por aliaj medioj. La linio eksperimente funkcios ĝis fino de la venonta januaro. Se la projekto pruvos sian utilon, la direktoro antaŭvidas disvastigon de la servo al specialaj lernejoj, ankaŭ en aliajn urbojn kaj komunumojn, kun minimumaj elspezoj.

En Valašské Meziříčí jam du kaj duonan jarojn funkcias ankoraŭ unu simila servo por surduloj. Bezonante alvoki helpon, ili povas tion fari pere de teksta sciigo forsendata per telefona krizlinio al la loka urba polico.

El Abilimpia bulteno 9/2006 tradukis M. Severa

Afero por psiĥiatro

Mi opinias, ke plejparto de normalaj sanaj homoj klopodas pensi kaj agi racie, do harmonie kun prudento. Sed ekzistas homoj, ĉe kiuj tio ne validas. Kelkaj, ĉar ili tiaj naskiĝis, al tiuj ni tion devas pardoni, aliaj pro postsekvo de iu malsano, akcidento aŭ drogo ne estas kapablaj normale pensi, tiuj devus esti kuracataj kaj la triaj — ĉu tio estas ankoraŭ homoj? Prijuĝu mem: Unu el ili por si elpensis nomon F. R. Pakus kaj sub tiu pseudonimo ĝenas jam dum kelkaj jaroj diversajn instituciojn per la postulo, ke ili devigu uzi Esperanton en diversaj internaciaj traktadoj. Li mem Esperanton ne konas!

Ĉiujn siajn leterojn li dissendas sen rea adreso, kaj poste li plendas, ke neniu respondas. Ĉu estas eble, ke Pakus estas tia forgesema simpla homo, kiu ĉiam forgesas skribi sian adreson? Nepre ne! Laŭ la malfacilaj frazoj en ĉeĥa lingvo, kiujn li uzas, sen eĉ ne unu gramatika aŭ logika eraro, estas klare, ke temas pri maliculo, ruza intelektulo, kiu el si faras stultulon tute intence. Li kalkulas pri tio, ke ĉiu, kiu lin kiel stultulon „ĵetos en korbon“, samtempe kun li rifuzos ĉion, kion li tiel fervore rekomendis.

Por vidi la manieron de propagando de Pakus, povas servi lia letero sendita al OSN en New York kaj al EU en Bruselo:

„...miaj negativaj spertoj de miaj proponoj devigas min, ke mi al kompetentaj homoj, kiuj ne akceptas mian postulon, esprimu en la nomo de la homaro totalan malbenon al iliaj posteuloj por la tula tria jarmilo.“

Mi povas prezenti pli el liaj „pertoj“, sed tio sufiĉas por konstati, ke anonimo Pakus estas embuska psikopatulo, do homo por psiĥiatro.

A. Bretšnajdr, tradukis filii

El la redakcio:

- 1) Unu el la plej maljunaj membrinoj de AEH s-ino Anna Hrazdírová el Cheb preskaŭ tutan jaron ne respondas. Kiu korespondis kun ŝi kaj scias, ĉu ŝi ankoraŭ vivas, bonvolu skribu al la redakcio. Pli frue ŝi tre ofte skribadis al ni. Antaŭdankon.
- 2) La redakcio tre dankas al juna membro Jiří Kosnar, kiu jam multfoje riparis senpage la komputilon en la redakcio. Li ŝparis al AEH multajn milojn da kronoj, ja unu ripar-horo de servis-teknikisto kostas pli ol 550,- Kč.
- 3) P ri ekestiĝo de AEH kaj pri la fondinto de la asocio parolis interreta Radio-Aktiva en Urugvay la 5., 10. kaj 11-an de novembro. Tiu ĉi nova radio-elsendejo

komencis sian agadon 21. 9. 2006 kaj nia asocio estis invitita al kunlaboro. La elsendadon eblas aŭskulti ĉe la adreso: <http://radioaktiva.esperanto.org.uy>

4) Proksimiĝas fino de la jaro kaj ankoraŭ multaj membroj ne pagis abonon – kotizon por venonta jaro 2007. Por ĉeĥaj membroj ni klopodas ankoraŭ ne altigi la abonon de la gazeto (150,-Kĉ) kaj la kotizo por restas bonvola. Nume-ron de la bankkonto vi trovos en la kadreto ĉe la fino de tiu ĉi gazeto.

Ĉar la poŝtmarkoj eksterlanden denove estis altigitaj, ni petas eksterlandajn membrojn sendi 15 eŭrojn aŭ al UEA, konto de AEH-kodo aehk-z, aŭ al re-dukcio de AEH Pardubice en bone fermita koverto - plej bone inter du kartojn. Antaŭdankon de la redakcio.

Bela okazintaĵo

Foje sur ŝtuparo antaŭ domo sidis blindulo kun ĉapelo ĉe siaj piedoj. Apude estis tableto kun surskribo: "Mi estas blinda. Mi petas helpu al mi."

Preteriranto vidis, ke la blindulo havas en la ĉapelo nur kelkajn monerojn. Li kliniĝis kaj metis en la ĉapelon kelkajn monerojn kaj poste sen demando prenis la tableton kaj sur ĝian dorsan flankon skribis alian frazon. Posttagmeze li revenis

al la blindulo kaj rimarkis, ke la ĉapelo estas plena de moneroj kaj bankbiletoj. La blindulo laŭ la sonoj de la paŝoj ekkonis la viron kaj demandis lin: "Ĉu vi estas tiu homo, kiu sur mian tableton skribis alian tekston? Kaj kion vi do skribis?"

Sed li nur respondis: "Nenion, kio ne estus vero. Nur mi ŝanĝis formon de la sciigo." Li

ekridetis kaj forpaŝis. Kaj la blindulo neniam eksciis, ke sur la tableto estis skribita: "Estas printempo, sed mi ne povas vidi ĝin."

Kiam iu afero ne sukcesas, ni provu fari ĝin alimaniere, malgraŭ tio iam estas malfacila. trad. fili

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**
Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: M. Filip, J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,
530 03 PARDUBICE, CZ tel. 466 611 941

e-mail: aeh-ikeh@volny.cz interreto: www.volny.cz/aeh-ikeh

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH 192150088, kód banky 0300

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.